

Consiliul Superior al Magistraturii
Judecătoria Chișinău
sediul Buiucani

The Supreme Council of Magistrates
Chișinău District Court
Buiucani Office

MD-2004, mun. Chișinău,
str. M. Viteazul, 2
tel./fax 022-29-47-55

MD-2004, Chișinău,
2nd Mihai Viteazul street
Tel. number/fax 022-29-47-55

Curtea Constituțională a Republicii Moldova

Sediu: mun. Chișinău, str. Alexandru Lăpușeanu,
nr. 28, MD-2004.

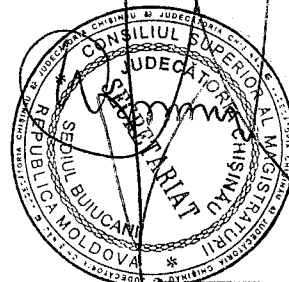
În vederea examinării cererii formulate de administratorul Societății Comerciale „S.D.M.- Sirocco” Societate cu Răspundere Limitată, Lungu Veaceslav și reprezentantul acesteia, avocatul Carmanschi Vitalie privind neconstituționalitatea sintagmei „activității fără licență” în partea în care se referă la desfășurarea fără licență a activității de transport rutier contra cost de la articolul 10 pct. 4 din Legea nr. 845 din 03 ianuarie 1992 cu privire la activitatea de antreprenariat și întreprinderi, cât și a sintagmei „precum și care efectuează decontări în numerar și prin virament prin intermediari” de la art. 10 pct. 5 din Legea nr. 845 din 03 ianuarie 1992 cu privire la activitatea de antreprenariat și întreprinderi, Judecătoria Chișinău, sediul Buiucani, remite în adresa Dvs.: a) Încheierea nr. 3-516/17 din 18 decembrie 2017; b) Copia sesizării privind excepția de neconstituționalitate formulată de administratorul Societății Comerciale „S.D.M.- Sirocco” Societate cu Răspundere Limitată, Lungu Veaceslav, c) Dosarul civil nr. 3-516/17 la cererea de chemare în judecată depusă de Societatea Comercială „S.D.M.- Sirocco” Societate cu Răspundere Limitată împotriva Serviciului Fiscal de Stat cu privire la contestarea actului administrativ.

Anexă:

- 1) Copia încheierii nr. 3-516/17 din 18 decembrie 2017 pe 3 file.
- 2) Sesizare privind excepția de neconstituționalitate formulată de administratorul Societății Comerciale „S.D.M.-Sirocco” Societate cu Răspundere Limitată, Lungu Veaceslav pe 12 file.
- 3) Dosarul civil nr. 3-516/17, la cererea de chemare în judecată depusă de Societatea Comercială „S.D.M.-Sirocco” Societate cu Răspundere Limitată împotriva Serviciului Fiscal de Stat cu privire la contestarea actului administrativ, pe 161 file.

Vicepreședinte
al Judecătoriei Chișinău, sediul Buiucani

Dulghieru Dorin

CURTEA CONSTITUȚIONALĂ A REPUBLICII MOLDOVA	
INTRARE NR.	<u>109</u>
<u>24</u>	<u>ianuarie 2018</u>

ÎNCHEIERE

18 decembrie 2017

mun. Chișinău

Judecătoria Chișinău, sediul Buiucani

Instanța compusă din:

Președintele ședinței, judecătorul

Grefier

Olga Ionașcu

Adriana Condrațcaia

examinând în sediul instanței, în ședință publică cererea formulată de administratorul Societății Comerciale „S.D.M.- Sirocco” Societate cu Răspundere Limitată, Lungu Veaceslav și reprezentantul acesteia, avocatul Carmanschi Vitalie privind ridicarea excepției de neconstituționalitate, a sintagmei „activității fără licență” în partea în care se referă la desfășurarea fără licență a activității de transport rutier contra cost de la articolul 10 pct. 4 din Legea nr. 845 din 03 ianuarie 1992 cu privire la activitatea de antreprenariat și întreprinderi, „precum și care efectuează decontări în numerar și prin virament prin intermediari” de la art. 10 pct. 5 din Legea nr. 845 din 03 ianuarie 1992 cu privire la activitatea de antreprenariat și întreprinderi, în pricina civilă intentată la cererea de chemare în judecată depusă de Societatea Comercială „S.D.M.- Sirocco” Societate cu Răspundere Limitată împotriva Serviciului Fiscal de Stat cu privire la contestarea actului administrativ,

c o n s t a ă:

Pe rol la Judecătoria Chișinău, sediul Buiucani, se află pricina civilă la cererea de chemare în judecată depusă de SC „SDM Sirocco” SRL împotriva Serviciului Fiscal de Stat prin care se solicită recunoașterea ca fiind ilegală și anularea Deciziei nr. 56 din 24 martie 2017, emisă de Inspectoratul Fiscal de Stat pe raionul Ialoveni în partea pct. III, prin care s-a dispus aplicarea amenzii pentru încălcarea legislației fiscale în sumă de 229 968 lei și în sumă de 69 286,50 lei.

La data de 18 decembrie 2017, reprezentantul SC „S.D.M.- Sirocco” SRL, avocatul Carmanschi Vitalie a depus cerere de ridicare a excepției de neconstituționalitate pentru controlul constituționalității sintagmei „activității fără licență” în partea în care se referă la desfășurarea fără licență a activității de transport rutier contra cost de la articolul 10 pct. 4 din Legea nr. 845 din 03 ianuarie 1992 cu privire la activitatea de antreprenariat și întreprinderi, „precum și care efectuează decontări în numerar și prin virament prin intermediari” de la art. 10 pct. 5 din Legea nr. 845 din 03 ianuarie 1992 cu privire la activitatea de antreprenariat și întreprinderi, în sensul corespunderii prevederilor art.1 alin. (3), 21, 23 și 46 din Constituția Republicii Moldova.

În ședința de judecată reprezentantul reclamantului SC „S.D.M.- Sirocco” SRL, avocatul Carmanschi Vitalie și administratorul SC „S.D.M.- Sirocco” SRL, Lungu Veaceslav au susținut demersul înaintat și au solicitat admiterea acestuia în sensul formulat.

În ședința de judecată reprezentantul Serviciului Fiscal de Stat, Ion Mustafenco, a lăsat soluția asupra demersului înaintat la discreția instanței.

Audiind participanții la proces, studiind materialele dosarului, instanța de judecată consideră necesar de a ridica excepția de neconstituționalitate și de a remite Curții

Constituționale sesizarea depusă de reprezentanții SC „S.D.M.- Sirocco” SRL, Lungu Veaceslav și avocatul Carmanschi Vitalie, reieșind din următoarele considerente.

În conformitate cu art. 12¹ alin. (1) CPC, dacă în procesul judecării pricinii se constată că norma de drept ce urmează a fi aplicată sau care a fost deja aplicată este în contradicție cu prevederile Constituției Republicii Moldova, iar controlul constituționalității actului normativ este de competența Curții Constituționale, instanța de judecată formulează o sesizare a Curții Constituționale pe care o transmite prin intermediul Curții Supreme de Justiție.

În conformitate cu art. 12¹ alin. (3) CPC, din momentul emiterii de către instanță a încheierii cu privire la ridicarea excepției de neconstituționalitate și până la adoptarea hotărârii de către Curtea Constituțională, procedura de examinare a pricinii sau de executare a hotărârii pronunțate se suspendă.

Conform Hotărârii Curții Constituționale nr. 2 din 09 februarie 2016, pentru interpretarea articolului 135 alin.(1) lit.a) și g) din Constituția Republicii Moldova, excepția de neconstituționalitate poate fi ridicată în fața instanței de judecată de către oricare dintre părți sau reprezentantul acesteia, precum și de către instanța de judecată din oficiu.

Înalta Curte a statuat că, sesizarea privind excepția de neconstituționalitate se prezintă Curții Constituționale de către judecătorii/completele de judecată din cadrul Curții Supreme de Justiție, curților de apel și judecătoriilor, pe rolul cărora se află cauza, în temeiul aplicării directe a articolului 135 alineatul (1) lit.a) și g) din Constituția Republicii Moldova.

Totodată, judecătorul ordinar nu se pronunță asupra temeiniciei sesizării sau asupra conformității cu Constituția a normelor contestate, limitându-se exclusiv la verificarea întrunirii următoarelor condiții: a) obiectul excepției intră în categoria actelor cuprinse la articolul 135 alin.(1) lit.a) din Constituție; b) excepția este ridicată de către una din părți sau reprezentantul acesteia, sau indică că este ridicată de către instanța de judecată din oficiu; c) prevederile contestate urmează a fi aplicate la soluționarea cauzei; d) nu există o hotărâre anterioară a Curții având ca obiect prevederile contestate.

Drept urmare a celor justificate, ținând cont de faptul că, obiectul sesizării intră în categoria actelor cuprinse la articolul 135 alin.(1) lit.a) din Constituție, fiind o lege organică, excepția a fost ridicată de către administratorul SC „S.D.M.- Sirocco” SRL, Lungu Veaceslav și avocatul acesteia Carmanschi Vitalie, prevederile contestate urmează a fi aplicate la soluționarea cauzei și Curtea Constituțională nu s-a expus anterior referitor la prevederile care se invocă a fi neconstituționale, instanța va prezenta Curții Constituționale sesizarea depusă de administratorul SC „S.D.M.- Sirocco” SRL, Lungu Veaceslav și avocatul acesteia Carmanschi Vitalie.

În conformitate cu art. 260 alin. (1) lit. (e) CPC, instanța judecătorească este obligată să suspende procesul în cazul ridicării excepției de neconstituționalitate.

Din momentul emiterii de către instanță a încheierii cu privire la ridicarea excepției de neconstituționalitate și până la adoptarea hotărârii de către Curtea Constituțională, procedura de examinare a cauzei urmează a fi suspendă..

În conformitate cu art. art. 12¹, 260, 263 CPC, instanța de judecată,

dispune:

A ridica excepția de neconstituționalitate depusă de administratorul Societății Comerciale „S.D.M.- Sirocco” Societate cu Răspundere Limitată și reprezentantul acesteia, avocatul Carmanschi Vitalie privind ridicarea excepției de neconstituționalitate, a sintagmei

„activității fără licență” în partea în care se referă la desfășurarea fără licență a activității de transport rutier contra cost de la articolul 10 pct. 4 din Legea nr. 845 din 03 ianuarie 1992 cu privire la activitatea de antreprenariat și întreprinderi, „precum și care efectuează decontări în numerar și prin virament prin intermediari” de la art. 10 pct. 5 din Legea nr. 845 din 03 ianuarie 1992 cu privire la activitatea de antreprenariat și întreprinderi.

A remite după competență Curții Constituționale sesizarea depusă de administratorul Societății Comerciale „S.D.M.- Sirocco” Societate cu Răspundere Limitată și reprezentantul acesteia, avocatul Carmanschi Vitalie, privind ridicarea excepției de neconstituționalitate, în pricina civilă intentată la cererea de chemare în judecată depusă de Societatea Comercială „S.D.M.- Sirocco” Societate cu Răspundere Limitată împotriva Serviciului Fiscal de Stat cu privire la contestarea actului administrativ.

Procesul în pricina civilă intentată la cererea de chemare în judecată depusă de Societatea Comercială „S.D.M.- Sirocco” Societate cu Răspundere Limitată împotriva Serviciului Fiscal de Stat cu privire la contestarea actului administrativ, se suspendă.

Încheierea poate fi atacată cu recurs la Curtea de Apel Chișinău, atât cât durează suspendarea procesului, prin intermediul Judecătoriei Buiucani, mun. Chișinău.

Președintele ședinței,
Judecătorul

Copia corespunde originalului
Judecătorul, Olga Ionașcu

Olga Ionașcu

CURTEA CONSTITUȚIONALĂ A REPUBLICII MOLDOVA

str. Alexandru Lăpușneanu nr. 28,

Chișinău MD 2004,

Republica Moldova

SESIZARE

PRIVIND EXCEPȚIA DE NECONSTITUȚIONALITATE

prezentată în conformitate cu articolul 135 alin. (1) lit. a) și lit.g) din
Constituție

I. AUTORUL SESIZĂRII

Denumire SRL "SDM Sirocco" administrator Lungu Veaceslav
Adresa r. Ialoveni, sat. Mileștii Mici.

Numele și prenumele reprezentantului- Carmanschi Vitalie.
Ocupația reprezentantului - Avocat
Adresa mun. Chișinău bd Ștefan cel Mare și Sfânt nr. 200 of 227
Tel. 069345910 10. Fax 022998051

II – OBIECTUL SESIZĂRII

Obiectul excepției de neconstituționalitate îl constituie sintagma

- **„activității fără licență” în partea în care se referă la desfășurarea fără a licență a activității de transport rutier cotra cost**, de la articolul 10 pct. 4 din Legea nr. 845 din 3 ianuarie 1992 cu privire la activitatea de antreprenoriat și întreprinderi „. Redacția integrală a articolului 10 pct. 4 din legea menționată stabilește:

„4. Pentru desfășurarea activității fără licență sau a activităților interzise pe teritoriul Republicii Moldova, precum și a celor permise în mod exclusiv întreprinderilor de stat, Serviciul Fiscal de Stat, Agenția Servicii Publice sau alt organ abilitat cu atribuția de eliberare a licenței aplică amendă în mărimea venitului brut din realizarea obținută în urma activităților menționate.”

- **”precum și care efectuează decontări în numerar și prin virament prin intermediari”** de la articolul 10 pct. 5 din Legea nr. 845 din 3 ianuarie 1992 cu privire la activitatea de antreprenoriat și întreprinderi. Redacția integrală a articolului 10 pct. 4 din legea menționată stabilește:

”5. Față de întreprinderi și organizații, indiferent de tipul lor de proprietate și forma de organizare juridică, care efectuează decontări în numerar în sumă ce depășește cumulativ 100 de mii de lei lunar, în baza obligațiilor lor financiare, încălcând modul stabilit de decontare prin virament, precum și care efectuează decontări în numerar și prin virament prin intermediari, indiferent de suma decontării efectuate, Serviciul Fiscal de Stat, aplică sancțiuni pecuniare în proporție de 10 la sută din sumele plătite, iar sumele amenzilor se fac venit la bugetul de stat”.

Excepția de neconstituționalitate a prevederilor enunțate este ridicată în temeiul articolului 135 alin.(1) lit.a) și g) din Constituție, astfel cum a fost interpretat prin Hotărârea Curții Constituționale nr.2 din 9 februarie 2016.

III. LEGISLAȚIA PERTINENTĂ

1. Prevederi relevante ale Constituției:

Articolul 1 Statul Republica Moldova

"(3) Republica Moldova este un stat de drept, democratic, în care demnitatea omului, drepturile și libertățile lui, libera dezvoltare a personalității umane, dreptatea și pluralismul politic reprezintă valori supreme și sunt garantate."

Articolul 21 Prezumția nevinovăției

„Orice persoană acuzată de un delict este prezumată nevinovată până când vinovăția sa va fi dovedită în mod legal, în cursul unui proces judiciar public, în cadrul căruia i s-au asigurat toate garanțiile necesare apărării sale."

Articolul 23

Dreptul fiecărui om de a-și cunoaște drepturile și îndatoririle

(1) Fiecare om are dreptul să i se recunoască personalitatea juridică.

(2) Statul asigură dreptul fiecărui om de a-și cunoaște drepturile și îndatoririle. în acest scop statul publică și face accesibile toate legile și alte acte normative.

Articolul 46

Dreptul la proprietate privată și protecția acesteia

(1) Dreptul la proprietate privată, precum și creanțele asupra statului sunt garantate.

(2) Nimeni nu poate fi expropriat decât pentru o cauză de utilitate publică, stabilită potrivit legii, cu dreaptă și prealabilă despăgubire. [•••]"

2. Prevederi relevante ale Legii nr. 845 din 3 ianuarie 1992 cu privire la activitatea de antreprenoriat și întreprinderi:

Articolul 10 Reglementarea activității de antreprenoriat

„4. Pentru desfășurarea activității fără licență sau a activităților interzise pe teritoriul Republicii Moldova, precum și a celor permise în mod exclusiv întreprinderilor de stat, Serviciul Fiscal de Stat, Agenția Servicii Publice sau alt organ abilitat cu atribuția de eliberare a licenței aplică amendă în mărimea venitului brut din realizarea obținută în urma activităților menționate."

5. Față de întreprinderi și organizații, indiferent de tipul lor de proprietate și forma de organizare juridică, care efectuează decontări în numerar în sumă ce depășește cumulativ 100 de mii de lei lunar, în baza obligațiilor lor financiare, încălcând modul stabilit de decontare prin virament, precum și care efectuează decontări în numerar și prin virament prin intermediari, indiferent de suma decontării efectuate, Serviciul Fiscal de Stat, aplică sancțiuni pecuniare în

proporție de 10 la sută din sumele plătite, iar sumele amenzilor se fac venit la bugetul de stat”

3. Prevederi relevante ale Codului contravențional al Republicii Moldova nr.218 din 24 octombrie 2008:

Articolul 197

Încălcarea normelor de efectuare a transportului rutier de persoane și mărfuri

(3) Efectuarea transportului rutier contra cost de mărfuri fără a deține licența de transport rutier

se sancționează cu amendă de la 60 la 90 de unități convenționale aplicată persoanei fizice, cu amendă de la 210 la 300 de unități

Articolul 263 Desfășurarea ilegală a activității de întreprinzător

(4) Desfășurarea unei activități de întreprinzător fără autorizație, licență sau certificat, eliberate de autoritatea competentă în temeiul legii, se sancționează cu amendă de la 60 la 180 de unități convenționale. [...]"

Articolul 293. Încălcarea regulilor de efectuare a plăților în numerar

Încălcarea regulilor de efectuare a plăților în numerar prevăzute de Banca Națională a Moldovei sau efectuarea ilegală a plăților în numerar și prin virament prin intermediari

4. Prevederi relevante ale Convenției Europene pentru Apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale, amendată prin protocoalele adiționale la această convenție:

Articolul 4 din Protocolul 7 Dreptul de a nu fi judecat sau pedepsit de două ori

„1. Nimeni nu poate fi urmărit sau pedepsit penal de către jurisdicțiile aceluiași stat pentru săvârșirea infracțiunii pentru care a fost deja achitat sau condamnat printr-o hotărâre definitivă conform legii și procedurii penale ale acestui stat.

2. Dispozițiile paragrafului precedent nu împiedică redeschiderea procesului, conform legii și procedurii penale a statului respectiv, dacă fapte noi ori recent descoperite sau un viciu fundamental în cadrul procedurii precedente sunt de natură să afecteze hotărârea pronunțată.

3. Nici o derogare de la prezentul articol nu este îngăduită în temeiul art. 15 din convenție."

5. Prevederile relevante ale Pactului internațional cu privire la drepturile civile și politice:

Articolul 14

7. Nimeni nu poate fi urmărit sau pedepsit din pricina unei infracțiuni pentru care a fost deja achitat sau condamnat printr-o hotărâre definitivă în conformitate cu legea și cu procedura penală a fiecărei țări."

IV - CIRCUMSTANȚELE LITIGIULUI EXAMINAT DE CĂTRE INSTANȚA DE JUDECATĂ

În fapt în perioada 31.01.2017-28.02.2017 Inspectoratul fiscal de stat pe raionul Ialoveni a efectuat control la SRL "SDM Sirocco" rezultatele căruia au fost expuse în Actul de control nr. 5-678133 din 28.02.2017.

SRL "SDM Sirocco" a depus dezacord la actul de control.

Prin Decizia nr. 56 din 24.03.2017, Inspectoratul fiscal de stat pe raionul Ialoveni în pct. III a părții dispozitive a decis a **aplica amendă pentru încălcarea legislației fiscale:**

- **229968 lei** conform prevederilor art. 10 pct. 4) a Legii cu privire la antreprenoriat și întreprinderi nr. 845 din 03.01.1992, amendă în mărimea venitului brut obținut de la prestarea serviciilor de transport rutier a mărfurilor contra cost fără a dispune de licența pentru perioada 13.05.2016-31.12.2016.

- **69286,50 lei** conform prevederilor art. 10 pct. 5) a Legii cu privire la antreprenoriat și întreprinderi nr. 845 din 03.01.1992, se aplică sancțiune pecuniară în proporție de 10 la sută din sumele plătite, iar sumele amenzilor se fac venit la bugetul de stat.

SRL "SDM Sirocco" a depus contestație asupra Deciziei nr. 56 din 24.03.2017.

Prin decizia Serviciului Fiscal de Stat nr. 36 din 18.05.2017 s-a admis parțial contestația depusă de SRL "SDM Sirocco" și s-a modificat Decizia nr. 56 din 24.03.2017 substituindu-se valoare amenzii din 229968 lei în 191640 lei.

Conform scrisorii nr. 26/4-20-14/8 din 25.04.2017 Serviciul Fiscal de stat a comunicat SRL "SDM Sirocco" că prevederile art. 234 alin. (2) a Codului Fiscal privind reducerea de 50% a amenzii nu poate fi aplicată în privința SRL "SDM Sirocco", întrucât această normă se aplică pentru încălcări fiscale, iar sancțiunile aplicate prin Decizia nr. 56 din 24.03.2017 nu sunt sancțiuni fiscale

Decizia nr. 56 din 24.03.2017 fost contestată în instanța de judecată (Judecătoria Chișinău, sediul Buiucani).

Pe parcursul procesului reclamantul a invocat că sancțiunea aplicată pentru desfășurarea activității de întreprinzător fără licență urma a fi stabilită în temeiul art. 263 alin. (4) din Codul contravențional.

La fel, am subliniat faptul că deși amenda pentru desfășurarea unei activități fără licență nu este prevăzută în Codul fiscal, natura juridică a acestei sancțiuni este de natură fiscală și prin urmare urmează a fi aplicate prevederile fiscale privind reducerea cu 50% a sumei amenzii în cazul în care se achită în termen de 3 zile.

V. EXPUNEREA ARGUMENTELOR ADUSE ÎN SPRIJINUL OBIECTULUI SESIZĂRII

A. Pretinsa încălcare a articolului 21 din Constituție

1. Dreptul de a nu fi judecat sau pedepsit de două ori pentru aceeași faptă a devenit un principiu fundamental și incontestabil al oricărui sistem de drept și este garantat de normele actelor internaționale, la care a aderat și Republica Moldova. Astfel, potrivit articolului 4 alin.1 din Protocolul nr.7 la Convenția Europeană, nimeni nu poate fi urmărit sau pedepsit penal de către jurisdicțiile aceluiași stat pentru săvârșirea infracțiunii pentru care a fost deja achitat sau condamnat printr-o hotărâre definitivă conform legii și procedurii penale ale acestui stat. Cu termeni similari operează și articolul 14 alin.7 din Pactul internațional cu privire la drepturile civile și politice.

2. Curtea Constituțională, conferind principiului *non bis in idem* o conotație constituțională, în Hotărârea nr.26 din 23 noiembrie 2010 asupra excepției de neconstituționalitate a prevederilor alin.(6) art.63 din Codul de procedură penală a subliniat:

„[...] dreptul [de a nu fi urmărit, judecat sau pedepsit de mai multe ori pentru aceeași faptă] derivă din art.21 din Constituție, conform căruia: „Orice persoană acuzată de un delict este prezumată nevinovată până când vinovăția sa va fi dovedită în mod legal, în cursul unui proces judiciar public, în cadrul căruia i s-au asigurat toate garanțiile necesare apărării sale”.

Din conținutul normei constituționale se deduc trei principii: prezumția nevinovăției, caracterul public al procedurilor penale și posibilitatea persoanei de a utiliza toate mijloacele procedurale necesare pentru apărarea sa.”

3. În speță, observăm că persoana juridică a fost sancționată în temeiul art.10 pct. 4 și pct. 5 din Legea nr. 845 din 3 ianuarie 1992 cu privire la activitatea de antreprenariat și întreprinderi pentru „desfășurarea unei activități de întreprinzător fără licență” și ” efectuează decontări în numerar și prin virament prin intermediari”. Prevederile citate statuează că:

„4. Pentru desfășurarea activității fără licență sau a activităților interzise pe teritoriul Republicii Moldova, precum și a celor permise în mod exclusiv întreprinderilor de stat, Serviciul Fiscal de Stat, Agenția Servicii Publice sau alt organ abilitat cu atribuția de eliberare a licenței aplică amendă în mărimea venitului brut din realizarea obținută în urma activităților menționate.”

”5. Față de întreprinderi și organizații, indiferent de tipul lor de proprietate și forma de organizare juridică, care efectuează decontări în numerar în sumă ce depășește cumulativ 100 de mii de lei lunar, în baza obligațiilor lor financiare, încălcând modul stabilit de decontare prin

virament, precum și care efectuează decontări în numerar și prin virament prin intermediari, indiferent de suma decontării efectuate, organele Serviciului Fiscal de Stat aplică sancțiuni pecuniare în proporție de 10 la sută din sumele plătite, iar sumele amenzilor se fac venit la bugetul de stat”.

4. În același timp, urmează a se reține că desfășurarea unei activități de întreprinzător „fără licență” poate fi sancționată și potrivit Codului contravențional. Astfel, art. 263 alin. (4) din Codul contravențional statuează că:

„Desfășurarea unei activități de întreprinzător fără autorizație, licență sau certificat, eliberate de autoritatea competentă în temeiul legii, se sancționează cu amendă de la 60 la 180 de unități convenționale.”

iar pentru *”efectuarea ilegală a plăților în numerar și prin virament prin intermediari”* fi sancționată și potrivit Codului contravențional. Astfel, art. 293 din Codul contravențional care statuează că:

„Încălcarea regulilor de efectuare a plăților în numerar prevăzute de Banca Națională a Moldovei sau efectuarea ilegală a plăților în numerar și prin virament prin intermediari.”

5. Mai mult, prin raportare la cauza litigioasă dedusă spre examinare instanței, într-un raport special cu prevederile art. 263 alin. (4) din Codul contravențional intervin prevederile cuprinse la art. 197 alin. (3) din același cod prin care se sancționează „Efectuarea transportului rutier contra cost de mărfuri fără a deține licența de transport rutier”.

6. Prin urmare, art. 263 alin. (4) constituie o normă generală în raport cu prevederile art. 197 alin. (3) care urmează a fi interpretate și aplicate ca norme speciale.

7. Examinând prevederile Cuprinse în Codul contravențional și cele din Legea nr. 845 din 3 ianuarie 1992 atestăm că suntem în prezența când persoana poate fi atrasă de două ori la răspundere pentru una și aceeași faptă, și anume „desfășurarea unei activități de întreprinzător fără a deține licență” și pentru *”efectuarea ilegală a plăților în numerar și prin virament prin intermediari”*.

8. *Sui generis* putem afirma că ambele forme de răspundere sunt de natură penală și ambele prevăd sancționarea unor fapte identice. Astfel, în partea ce ține de răspunderea contravențională este de necontestat faptul că legea contravențională conține prevederi care indică de fapt natura penală a contravențiilor administrative.

În cauza *Ziliberberg v. Moldova* din 1 februarie 2005, Curtea Europeană a reținut că, caracterul general al legii contravenționale și scopul pedepsei, care este atât de a pedepsi, cât și de a preveni, sunt suficiente pentru a arăta că sunt aplicabile principii similare celor două legi: contravențională și penală.

9. În partea referitoare la sancțiunea aplicată în temeiul art. 10 pct. 4 și pct. 5 din Legea nr. 845 din 3 ianuarie 1992, în jurisprudența sa Curtea Europeană

a statuat că sancțiunile administrative pentru fapte de natură fiscală sunt de natură penală. La fel, dubla sancționare administrativă și penală pentru fapte de natură fiscală nu respectă principiul *ne bis in idem*.

10. Curtea Europeană determină dacă fapta intră în domeniul de aplicare al „materiei penale” în funcție de criterii *alternative*. (1) calificarea juridică a infracțiunii litigioase în dreptul național, (2) natura însăși a acesteia și (3) severitatea sancțiunii aplicabile (*Engel și alții c. Olandei; Ozturk c. Germaniei; Jussila c. Finlandei*).

11. în situația în care o faptă nu este calificată drept penală după primul criteriu (deoarece în dreptul intern al statului membru este calificată drept contravenție, faptă administrativă sau disciplinară etc), intră în joc criteriile doi și trei. Dintre cele două, esențial este al doilea criteriu, cel privind natura sancțiunii și în special primul subcriteriu - cui anume se adresează norma în discuție: unui grup specific (ex: militari; funcționari publici etc.) sau, dimpotrivă, are un caracter general (*Eggs c. Elveției*, comp. *Weber c. Elveției*).

12. în circumstanțele litigiului, Legea nr.845 din 3 ianuarie 1992 cu privire la activitatea de antreprenariat și întreprinderi prevede pentru fapta „*desfășurării unei activități de întreprinzător fără a deține licență*” și pentru fapta „*efectuarea ilegală a plăților în numerar și prin virament prin intermediari*” prevede o sancțiune mai aspră de cât Codul contravențional (persoana sancționată contravențional beneficiază de o reducere cu 50% a sumei amenzii în cazul în care se achită în termen de 3 zile, pe când în cazul în care sancțiunea intervine în temeiul Legii nr. 845 din 3 ianuarie 1992 această facilitare nu se aplică).

13. Deoarece sancțiunile cuprinse în ambele legi, au o natură penală cu aplicare discreționară din partea statului, urmează a fi aplicat principiul aplicării legii penale mai favorabile. Or, în cazul în care legiuitorul, incriminează o faptă identică, dar nu distinge în ce situații se aplică sancțiunile Legii nr. 845 din 3 ianuarie 1992 și în ce situație se aplică prevederile Codului Contravențional, se creează un spațiu pentru decizii arbitrare, fiind afectate principiul constituțional al securității raporturilor juridice și dreptul la proprietate, garantate de art. 46 al Constituției.

14. Mai mult, în respectiva situație suntem în prezența a două legi de natură penală succesive, fapt pentru care urmează a fi aplicată cea mai blândă. în acest sens, și art.7 paragraful 1 din Convenția Europeană impune stabilirea *lex mitiorm*. mod concret și global. Prin urmare, când se stabilește că una din legi este mai favorabilă, atunci aceea se aplică în toate privințele.

15. Astfel, constatând în speță că ambele forme de răspundere sunt de natură penală, prin raportare la circumstanțele cauzei, persoana juridică urma a fi atrasă la răspundere în temeiul Codului contravențional care stabilește o sancțiune mai blândă și care este o lege adoptată ulterior Legii cu privire la activitatea de antreprenariat și întreprinderi.

16. Cu referire la incriminarea unor fapte de natură penală identice, în

hotărârea din 18 mai 2017 în cauza *Johannesson și alții vs. Islanda*, Curtea Europeană a hotărât în unanimitate că a fost încălcat art. 4 din Protocolul nr. 7 la Convenția europeană. În cauză, reclamantii s-au plâns că au fost judecați de două ori pentru faptul de a nu fi făcut declarații exacte cu privire la veniturile realizate: în primul rând, prin impunerea unor amenzi fiscale și, în al doilea rând, printr-un proces penal ulterior și condamnarea pentru infracțiuni fiscale agravante.

17. Aplicând jurisprudența relevantă, în cauza citată mai sus, Curtea Europeană a constatat că ambele seturi de proceduri au fost de natură penală. Mai mult decât atât, faptele care au stat la baza celor două proceduri au fost aceleași: ***atât condamnarea reclamantilor cât și impunerea de suprataxe fiscale au avut la bază nedeclararea veniturilor pentru aceeași perioadă de timp, și de asemenea au vizat aceleași sume eludate.*** Curtea a reiterat că, în cazul în care autoritățile răspund unui comportament ilicit cu proceduri atât penale cât și administrative, pentru a nu se încălca principiul *non bis in idem*, se impune să fie îndeplinite anumite condiții. În special, pentru a nu exista o dublare a procedurilor, între cele două seturi de proceduri trebuie să existe o legătură materială și temporală suficient de strânsă. De asemenea, acestea ar trebui să fie combinate într-o manieră integrată încât să formeze un ansamblu coerent.

18. În cauza *Nykänen vs. Finlanda*, care a stabilit abordarea urmată în alte cauze împotriva Finlandei și Suediei, Curtea a găsit că, sub sistemul finlandez, sancțiunile penale și sancțiunile administrative au fost dispuse de către autorități diferite, fără ca procedurile să fie în vreun fel conectate: ambele seturi de proceduri și-au urmat separat propriul curs și au devenit definitive în mod independent una față de cealaltă. Mai mult decât atât, niciuna dintre sancțiunile dispuse nu a fost luată în considerare de către cealaltă instanță sau autoritate la determinarea gravității sancțiunii, și nici nu a existat vreo altă interacțiune între autoritățile competente.

19. În contextul principiilor și raționamentelor enunțate *supra*, este îndubitabil că în timp ce ***desfășurarea unei activități de întreprinzător fără licență și efectuează efectuarea de decontări în numerar și prin virament prin intermediari*** cad sub incidența legii contravenționale, sancționarea și în temeiul Legii nr. 845 din 3 ianuarie 1992 cu privire la activitatea de antreprenoriat și întreprinderi încalcă principiul constituțional și convențional *non bis in idem*. Or, ambele texte legislative stabilesc sancțiuni respectiv pentru același comportament ilicit. Ambele proceduri sancționatorii, pentru aceeași faptă, pot fi aplicate concomitent de către diferite autorități.

20. Prin urmare, între aceste două seturi de proceduri nu există nici o legătură materială și temporală suficient de strânsă care ar determina combinarea într-o manieră integrată încât să formeze un ansamblu coerent, cerință reținută de Curtea Europeană în jurisprudența sa.

B. Pretinsele încălcări ale articolelor 1 alin. (3), 23 și 46 din Constituție

1. Unul dintre elementele fundamentale ale preeminenței dreptului și ale statului de drept, reiterat constant în jurisprudența Curții Constituționale și care se

desprinde din spiritul articolului 1 alin. (3) din Constituție îl constituie principiul legalității.

2. Atât instanța de contencios constituțional națională cât și Curtea Europeană, care constituie o instanță constituțională la nivelul întregii Europe, au statuat în jurisprudența că: „noțiunea de „lege” implică respectarea cerințelor calitative, îndeosebi cele privind accesibilitatea, claritatea și previzibilitatea”.

3. Legea trebuie să reglementeze în mod unitar, să asigure o legătură logico-juridică între dispozițiile pe care le conține, iar în cazul unor instituții juridice cu o structură complexă, să prevadă elementele ce disting particularitățile lor. **(HCC 13/2015 (înstituirea Colegiului Medicilor), § 108)**

4. Pentru a corespunde celor trei criterii de calitate - accesibilitate, previzibilitate și claritate - norma de drept trebuie să fie formulată cu suficientă precizie, astfel încât să permită persoanei să decidă asupra conduitei sale și să prevadă, în mod rezonabil, în funcție de circumstanțele cauzei, consecințele acestei conduite. În caz contrar, cu toate că legea conține o normă de drept care aparent descrie conduita persoanei în situația dată, persoana poate pretinde că nu-și cunoaște drepturile și obligațiile. Într-o astfel de interpretare, norma ce nu corespunde criteriilor clarității este contrară art. 23 din Constituție. **[HCC26/2010 (încetarea calității de bănuît), § 10]**

5. Examinând prevederea legală a cărei control de constituționalitate se solicită în raport cu celelalte reglementări existente, observăm că aceasta nu corespunde exigențelor de **previzibilitate**.

6. Or, în contextul prevederilor enunțate, persoana nu poate să cunoască dacă în cazul în care se va atesta că pentru activitatea desfășurată urma să dețină licență va fi sancționată potrivit:

- (1) art. 10 pct.4 din Legea nr. 845 din 3 ianuarie 1992 cu privire la activitatea de antreprenariat și întreprinderi;
- (2) prevederilor Codului contravențional sau
- (3) potrivit ambelor legi.

La fel corespunzător și pentru efectuarea de decontări în numerar și prin virament prin intermediari, va fi sancționată potrivit:

- (1) art. 10 pct.5 din Legea nr. 845 din 3 ianuarie 1992 cu privire la activitatea de antreprenariat și întreprinderi;
- (2) prevederilor Codului contravențional sau
- (3) potrivit ambelor legi.

În acest caz, sancțiunea urmează a fi aplicată la libera discreție a agenților constatatori, cărora de altfel legiuitorul le-a atribuit competențe în această materie fără a se ține cont de propriu domeniu de activitate.

7. De asemenea, în cazul în care persoana va fi sancționată contravențional această urmează să beneficieze de o reducere cu 50% a sumei amenzii (în cazul în care se achită în termen de 3 zile), pe când în cazul în care sancțiunea intervine în temeiul Legii nr. 845 din 3 ianuarie 1992 această facilitate nu se aplică.

8. Mai mult, prevederile Codului contravențional enunțate permit - individualizarea faptei și respectiv a sancțiunii ținându-se cont de toate circumstanțele atenuante și agravate, fapt care nu este posibil la stabilirea sancțiunii în temeiul normei contestate. Or, aceasta din urmă stabilește în termen imperativ că sancțiunea constituie „amendă în mărimea venitului brut din realizarea obținută”, respectiv și ” sancțiuni pecuniare în proporție de 10 la sută din sumele plătite”, astfel persoana juridică fiind sancționată cu o amendă în mărime de 191640 lei și respectiv 69286,50 lei.

9. Prin urmare, neaplicarea în speță a prevederilor Codului contravențional care stabilesc o sancțiune mai mică

- maxim 300 uc pentru art.197 alin; (3) - ceea ce constituie 15000 lei și
- 180 uc pentru art. 263 alin. (4) - ceea ce constituie 9000 lei) în raport cu sancțiunea stabilită în art. 10 pct.4 din Legea nr. 845/1992 de 191640 lei.

și

- maxim 300 uc pentru art.193 - ceea ce constituie 15000 lei în raport cu sancțiunea stabilită în art. 10 pct.5 din Legea nr. 845/1992 de 69286,50 lei.

este de natură să afecteze și dreptul de proprietate garantat de art. 46 din Constituție.

10. În acest sens, Curtea Europeană a statuat că amenzile pot constitui o încălcare a dreptului de proprietate numai în cazul în care acestea creează persoanei în cauză o sarcină excesivă sau dacă îi periclitizează în mod fundamental situația financiară; cu alte cuvinte, amenzile trebuie să fie proporționale. Amenzile nu sunt proporționale în cazul în care reprezintă sume foarte mari care creează această sarcină excesivă astfel încât au în fapt caracter de măsură de confiscare.

11. În partea de individualizare a sancțiunii, Curtea Constituțională prin Hotărârea nr.10 din 10.05.2016 a declarat neconstituționale unele prevederi din Codul contravențional care nu permiteau individualizarea pedepsei. Curtea în această cauză a reținut că în lipsa unei sancțiuni relativ determinate și a altor mecanisme de individualizare a sancțiunii în legea contravențională persoana nu are nici o posibilitate reală și adecvată de a beneficia pe cale judiciară de protejarea drepturilor sale, inclusiv de o sancțiune echitabilă. Individualizarea sancțiunii trebuie să reflecte relația dintre sancțiune (proporția și natura acesteia) și gradul pericolului social al faptei. În lipsa criteriilor de individualizare a sancțiunilor, statuate cert în cadrul legal, individualizarea judiciară nu poate fi, efectiv satisfăcută față de contravenient pentru a-i asigura deplinătatea drepturilor și libertăților sale legitime.

12. Prin prisma celor elucidate, paralelismul legislativ existent generează confuzie și incertitudine pentru destinatarii legii. Acest paralelism urma a fi înlăturat de către legiuitor la etapa la care a fost adoptat noul Cod contravențional (2008) prin abrogarea prevederilor contestate din Legea nr. 845 din 3 ianuarie 1992.

13. Conform jurisprudenței constante a CEDO, incertitudinea juridică este de natură a reduce încrederea justițiabililor în justiție și contravine principiului securității raporturilor juridice ca element esențial al preeminenței dreptului.

VI. CERINȚELE AUTORULUI SESIZĂRII

în contextul celor expuse mai sus, solicit Curții Constituționale exercitarea controlului constituționalității sintagmei

- „**activității fără licență**” în partea în care se referă la desfășurarea fără a licență a activității de transport rutier cotra cost de la articolul 10 pct. 4 din Legea nr. 845 din 3 ianuarie 1992 cu privire la activitatea de antreprenariat și întreprinderi

- ”**precum și care efectuează decontări în numerar și prin virament prin intermediari**” de la articolul 10 pct. 5 din Legea nr. 845 din 3 ianuarie 1992 cu privire la activitatea de antreprenariat și întreprinderi

prin raportare la prevederile articolelor 1 alin.(3), 21, 23 și 46 din Constituție.

Administrator
SRL SDM Sirocco
Lungu Veaceslav

